

PONTANO

LYRA

(816 vers)

DE ORPHEO NAVIGANTE ET POST AD INFEROS PRO UXORE DESCENDENTE

L_1 v.1 Jam maris vasti penetrabat undas,
 2 Pelion linquens Pegasea pinus,
 3 jamque canebant agitata longis
 4 aequora tonsis,
 5 cum pius Phoebi citharam sacerdos
 6 movit, insigni cecinitque plectro,
 7 et parem nervis parilemque voci
 8 commodat ictum.
 9 Illicet nymphae vitreis ab antris
 10 efferunt udum caput ac per undas
 11 implicant, certo choreas secutae
 12 cum pede cantum ;
 13 illicet Triton resonante ab ore
 14 buccinam intendit scopuloque ab alto
 15 assonat vati ; pecus omne summa
 16 ludit in unda.
 17 Ipse stans celsa modulansque puppi,
 18 purpura insigni et venerandus ostro,
 19 ad decus famae ciet atque honorum et
 20 praemia laudum :
 21 fortibus summi meritum triumphi,
 22 fortibus primae meritum coronae,
 23 fortibus plausum populi patrumque
 24 publica dona,
 25 his et aeternum decus apparari
 26 morte praelustri, his titulos sepulcri
 27 signaque et divis solitos honores
 28 templaque et aras.
 29 Hic et heroas juvenumque primos
 30 cerneret pontum validis lacertis
 31 verrere, atque aestus pelagi et minaces
 32 vincere fluctus.
 33 Tum sacer vates graviore plectro
 34 suscitans : "Hoc, hoc agite, o juvenus,
 35 hoc, deum proles, agite et volenti in-
 36 cumbite dextrae.
 37 Vos labor primos hominum, diis vos
 38 reddet aequales labor et deorum
 39 coetui adjungens sola salsa ponti
 40 subdet et auras.
 41 Hoc virum virtus studiumque pulcri
 42 poscit, hoc illud decus, hoc et illi
 43 qui Jovi vos conciliant honores
 44 famaue poscunt."
 45 Talibus vates. Ibi cepit ingens
 46 ardor heroas, novus urit ignis

47 pectora, accendit nova flamma aventis
 48 et nova virtus.
 49 Thraciae haec olim citharae ad labores
 50 ac decus vis enituit canendo,
 51 quae quoque et vati fuerit querenti
 52 Ditis ad antrum.
 53 Hoc refer mecum, o Erato ; per umbras
 54 sola namque illum comitata, sola
 55 illius luctum et lacrimas levabas
 56 pectine mulcens :
 57 "Mitis o mundi dea nigricantis,
 58 supplices ad te lacrimas profundens
 59 assum, o et vocem et lacrimas precantis
 60 accipe vatis,
 61 cui et Inferni patuere postes
 62 sponte reclusis foribus canenti,
 63 cessit intranti canis et remissos
 64 clusit hiatus.
 65 Conjugis manes repeto, relictas
 66 luce sub terram in tenebras profectus ;
 67 conjuge et pro te, tenebris relictis,
 68 aethera conjux
 69 et diem et caeli jubar et vagantes
 70 siderum ac solis radios petivit,
 71 teque et incepti pretium et laboris
 72 praemia portat.
 73 Fas tibi et vatis pietatis ergo
 74 reddere assueti pretium laboris,
 75 fas mihi optatum pretium referre et
 76 praemia cantus.
 77 Te deam caeli canimus, te et imi
 78 sceptras gestantem solii, te et udi,
 79 fluctuum campos moderantem et almae
 80 ubera terrae.
 81 Ipse ego et divum atque hominum sacerdos
 82 hoc peto, et justum peto pro recepta
 83 conjuge, et silvas moveam et profundi
 84 marmora ponti,
 85 sacraque et ritus statuens, dicabo
 86 templa, et aeternum metuentur arae
 87 supplicum votis venerandae et aurea
 88 thuris acerra."
 89 Interim manes stupere cantu,
 90 distulit poenam rota, constiterunt
 91 saxa, non angues cruciant nec hydrae
 92 vulturiive ;
 93 hic et umbrarum chorus et silentium
 94 vulgus oranti affremuere, et una
 95 plaudit heroum genus et canoro
 96 consonat ore.
 97 Diva tum triplex modulante cygno,
 98 plebis et plausu, memor et rapinae,
 99 et tori et lucis memor, in favorem
 100 ora resolvit :
 101 "Duc age, o vates, sociam, et laborum
 102 quem petis finem cape ; fas sit illam
 103 regredi tecum, modo ne in sequentem
 104 lumina flectas."

105 Rursus umbrarum affremuere turbae,
 106 rursus et vates citharam resumit,
 107 ipse praecedens, sequitur canentem
 108 aurea conjux,
 109 vulgus atque una attonitus silentum,
 110 monstraque et manes trepidi Gigantum,
 111 quos triceps custos procul allatrato
 112 arcet ab amne.
 113 Heu, quod obstantes pelagi fragores,
 114 quodque discordes Erebi tumultus,
 115 quod potest dirarum animos sororum
 116 flectere carmen,
 117 non potest tristis oculos puellae,
 118 pectus aut trux virginis, aut superbae
 119 feminae immites animos feramque
 120 vertere mentem.

DE AMORIS DOMINATU

L_2 v.1 Et sitim sedat liquor, et relaxant
 2 corda languentum latices Thyonei,
 3 otium fessos levat, ast amantum
 4 pectora carmen.
 5 Tu meos seda, o Erato, dolores ;
 6 fas sit et tecum residere, fas sit
 7 carmen audire insolitum et te ab alta
 8 rupe canentem :
 9 "Imperat caelo pater ipse divum,
 10 imperant dii semideique terris,
 11 imperat ponto Ennosigaeus, imis
 12 Orcus Avernis ;
 13 at polo, et terris, Erebo, marique
 14 imperatque et dis Amor. Hujus orbis
 15 paret edicto superique et omnis
 16 grex animantum ;
 17 hoc sine et caeli status et deorum
 18 pax ruet, terra hoc sine, pontus, aer
 19 et laborabunt odio et suapte
 20 mole dehiscent.
 21 Urbium custos Amor, omniumque
 22 gentium rector, placidaeque pacis
 23 auctor et leges moderatur, aequo et
 24 jure gubernat.
 25 Hujus et jussu seges, hujus arbor
 26 induit florem, statuunt volucres
 27 nidum, et in prolem pecudes feraeque
 28 sponte feruntur ;
 29 hoc duce et virgo sequitur maritum,
 30 et domo et matris gremio relictis ;
 31 hac ope humanum genus et propago
 32 cuncta perennat."
 33 Hujus, o hujus mihi mite numen,
 34 mite sit regnum, dea, sit benignum
 35 sidus ; o assis facilis precanti,
 36 dux bone amantum.

AD ANTINIANAM NYMPHAM IOVIS ET NESIDIS FILIAM

L_3 v.1 O ades summo Jove nata et udis
 2 alta nympe litoribus, reposto
 3 colle, quam Nesis genuit superbo e-
 4 nisa sub antro ;
 5 o ades mecum, dea, dum, relictis
 6 Umbriae campis nemore et Sabino,
 7 te peto Sebethiaden et amnem,
 8 Antiniana ;
 9 assit et tecum comes illa, quondam
 10 sueta nympharum choreis, Patulcis,
 11 fistula insignis simul et canoro
 12 nobilis aere.
 13 Vos sequor, fidae Aonidum sodales ;
 14 Aon est vester mihi collis, e quo
 15 forsitan et rivi scateant et ipsa
 16 Thespias unda.
 17 Ergo age o longum, lyra, quae sine ullo
 18 desides cultu, per opaca ruris
 19 Otia intactum meditemur umbro
 20 pectine cantum.
 21 En adest inter violas rosamque
 22 illa, quae vernos, hiemem sub ipsam,
 23 ore prae se fert oculisque et omni
 24 tempore honores ;
 25 quam prius, victis rediens ab Indis,
 26 Liber ad festos thiasos vocabat,
 27 nunc vocant Musae ad choreas et hortos :
 28 huic, lyra, plaude ;
 29 cujus adventu rosa purpureescit
 30 et novis silvae recreantur auris,
 31 lilia albescunt, et hiat decoro
 32 flore hyacinthus ;
 33 cujus afflatu induitur recentem
 34 arbor in florem, Dryadesque ab altis
 35 montibus cultam venerantur, uda et
 36 Naides herba.
 37 Venit ad litus ; mora nulla ; nymphae
 38 litus optatum celebres frequentant,
 39 ora mirantur rosea atque ad imas
 40 pectora plantas.
 41 Heu, quod adventat ferus ille Proteus.
 42 Crede ne, virgo, pelago ; rapinis
 43 Pontus exultat. Tua forma solis
 44 gaudeat hortis.
 45 Crede neu tete nemorum latebris ;
 46 Panes et silvis habitant procaces.
 47 Crede te Musis, Ariadna ; Musae
 48 casta sequuntur.

PATULCIDEM ET ANTINIANAM NYMPHAS ALLOQUITUR

L_4 v.1 Colle de summo nemorumque ab umbris
 2 te voco ad litus placidum, Patulci,
 3 teque ab hortis Pausilypi et rosetis,
 4 Antiniana,
 5 aura dum aestivos relevat calores
 6 et leves fluctus agitant cachinni,
 7 dum sonant pulsae Zephyris arenae,
 8 antraque clamant.
 9 Antra vos poscunt, querulaeque arenae ;
 10 en canunt illinc Meliseus alto
 11 fistulam inspirans scopulo, canorus
 12 inde Menalcas ;
 13 en adest culta ad speculam et superbum
 14 dia Mergillina jugum, en capillos
 15 ponit unguens ambrosia, en nitentis
 16 oris honores
 17 fingit, alludens speculo. Huc, juvenus,
 18 huc age, ut spectes oculos et illud
 19 frontis exemplar, propera, et citatos
 20 arripe gressus.
 21 Implet en carmen nitidus Palaemon,
 22 subsident colles numerum secuti,
 23 nympa subnectit choreas, amato
 24 litore Triton
 25 currit exsultans. Cithara Palaemon,
 26 saltibus virgo celebrant recessus,
 27 aequor assultat, properant citatae e
 28 monte Napaeae.
 29 Ecce procedunt duo ruris astra,
 30 et pedum cantu minuunt laborem ;
 31 en favent silvae numeris canentum,
 32 plaudit et aura.
 33 Accipit blande Meliseus illam,
 34 hanc Menalcas. E specula propinqua
 35 ipsa Mergillina canit, proculque
 36 saxa reclamant.
 37 Litus o felix, modulante nympa,
 38 cui et hi montes, cui et antra, et horti
 39 assonantque arces procul, atque ab alto al-
 40 ludit imago.

AD SOLEM

L_5 v.1 Sol, decus caeli superumque princeps,
 2 auctor et lucis, moderator anni,
 3 altor o rerumque animantiumque
 4 et sator idem,
 5 idem et immensi maris aequor, idem
 6 aeris vasti spatia et jacentis
 7 intimum terrae gremium fovesque,
 8 et seris idem.
 9 Omnia ex te sunt, genus omne per te
 10 gignitur, crescit simul et perennat,

11 et tibi assurgunt nemora, et tibi herbae,
 12 germen et omne.
 13 Cuncta sed te cum venerentur unum
 14 et regas cuncta, o pater alme rerum,
 15 deseris cur nam tibi dedicatum
 16 vulgus amantum ?
 17 Tu choros primus numerosque nectis,
 18 primus et carmen meditare nervis ;
 19 negligis quare tibi dedicatos
 20 asper amantes ?
 21 Et tibi est arcus, tibi sunt sagittae,
 22 et coma intonsa, et puerilis aetas ;
 23 despicias cur nam tibi dedicatum
 24 nomen amantum ?
 25 Te colunt primi metuuntque amantes,
 26 et tuum primi venerantur astrum ;
 27 lux enim dux est, oculi duces sunt
 28 fax et amantum.
 29 Quin amans primus choreas lyramque,
 30 carmen exercet quoque primus idem,
 31 nam lyra et carmen numerique amori
 32 pabula praebent.
 33 Doctor et princeps choreae et magister
 34 carminis Sol, hoc age, dux amantum,
 35 hoc age, et curam tibi dedicatae
 36 suscipe gentis ;
 37 quique liquentem aera, quique salsum
 38 aequor accendis vitreasque sedes,
 39 ac sinus terrae gravidos, satusque
 40 calfacis omnes,
 41 ure spernaces juvenum puellas,
 42 ure diversas ab amoris aura,
 43 ure et immitis animos, tuasque
 44 incute flammis.
 45 Et mihi felix ades, et protervum
 46 Fanniae pectus moderare, adacta
 47 ventilans sparsim face, dexteraque
 48 lampada quassans,
 49 lampada atque illos radios, aduris
 50 quis et immanes tigrides ferumque
 51 aspidum ad Syrtes genus atque tetras
 52 in mare phocas.

ANTINIANAM NYMPHAM INVOCAT AD CANTANDAS LAUDES URBIS NEAPOLIS

L_6 v.1 Sume age intactam citharam, atque ab alto
 2 colle descende, Antiniana, in urbem,
 3 et novos chordis numeros novumque
 4 concipe carmen,
 5 urbi et assurge, o dea, quam superbae
 6 muniunt turrets, rigat unda subterque
 7 et specus Sebethiadum sororum,
 8 ditat et aequor.
 9 Antraque, et dulces Charitum recessus,
 10 et sacri colles Cereri ac Lyaeo

11 vestiunt hanc, et nemora, et serena
 12   temperat aura,
 13 ver et aeternum tepidique rores
 14 temperant, disque otia grata et almae
 15 lucis auctor sol fovet, atque amico
 16   spectat ab astro.
 17 Praeficit regnis pater hanc deorum,
 18 praeficit bellis animosa virgo
 19 auctor et Mars militiae ac virorum
 20   bella gerentum,
 21 hanc domum Musae sibi vendicarunt,
 22 et bonae hanc artes studiis bonique
 23 cultus et recti simul et sacrorum
 24   justitiaeque,
 25 templaque et regum monumenta, et arces,
 26 aedium insignes aditus adornant
 27 et diis gratam et patribus, virisque et
 28   plebe frequentem.

LAUDES ALFONSI DUCIS CALABRIAE DE VICTORIA HYDRUNTINA

L_7 v.1 Mens Jovis proles, Jove Mens parente
 2   nata, ne desis mihi, neu canentem
 3   et decus belli et ducis acta et artes
 4   desere vatem ;
 5   te colo, insignis dea, thure et aris
 6   vota persolvens, tibi nostra cultum
 7   barbitos carmen sonat et canoro
 8   ludit in antro.
 9   Victor Hydrunto redit en recepto
 10   belliger dux ; en tituli ducesque
 11   hostium, et praeda ante rotas, et arma
 12   capta trahuntur.
 13   Cernite avulsos clipeos lacertis,
 14   cernite abreptas humeris pharetras,
 15   Medicos dextris gladios, madentis
 16   sanguine cristas.
 17   Ille, quem spectas humero reciso,
 18   Nasdan est, princeps equitum ; ille, ademptis
 19   naribus, Nabdir peditum tribunus ;
 20   Abdelan ille
 21   signifer, truncis manibus ; cruento
 22   pectore hic, hic est Megabaeus ; illi
 23   Assan, Asmir, praepositi manipulis.
 24   gentis Eoae
 25   signa sternuntur, phaleraeque equorum.
 26   (Heu pudet tanti ducis) Hacumetus
 27   ducitur vinctus manibus, gravatus
 28   colla catenis.
 29   Fulmen en belli venit, en Gradivi
 30   efferi vultus, sequitur phalanxque
 31   Eubois ; vincentum acies ahena
 32   luce coruscat.
 33   Ensis ille est, quo totiens Ameti
 34   terga verterunt trepidae cohortes ;

35 hasta et illa est, qua cecidere pulsae
 36 in mare turmae ;
 37 ille equus, quo fulmineum sequente
 38 Persicum in fossas violenter agmen
 39 est datum praeceps : age, "io triumphe"
 40 dicite, vulgus.
 41 Hic cruentatus clipeusque et horrens
 42 caedibus clava, hac trepidavit intra
 43 moenia Armaspes : ag "io triumphe"
 44 dicite, vulgus.
 45 Illud in summa stetit arce signum
 46 oblitum tunc Turcaico cruore,
 47 nunc riget tabo : en age "io triumphe"
 48 dicite, vulgus.
 49 Hicine Alfonsus patriae receptor,
 50 hostium victor, pepulit qui ab oris
 51 Italis classem Argolicam et furentes
 52 contudit ictus ?
 53 Ite, dis nostris meritos honores
 54 solvite ; orrentur fora, templa, et aedes,
 55 atria argento niteant, fluatque
 56 molle Falernum.
 57 Me sat haerentem gremio puellae
 58 vulnera et stratas acies referre,
 59 et ducis fortis animos, et acris
 60 militis arma,
 61 utque fallacem studiis et astu,
 62 vecte quam hasta non minus et bidente,
 63 aggere et vallo et sudibus repressum
 64 ceperit hostem.

AD CHARITES

L_8 v.1 O deae, o almae Veneris ministrae,
 2 quae puellarum juvenumque curas
 3 ore mulcetis, capitisque amantum
 4 pectora cantu,
 5 quaeque nympharum virides recessus
 6 fluminum et ripas colitis, quae et antra
 7 pectine arguto recreatis udas
 8 et maris attas,
 9 vos deae, vos, o Charites, sub umbra
 10 myrtea, ad fontem, gelidique circum
 11 prata Sebethi canite, et sonoras
 12 tangite chordas.
 13 Luditis dum, dum canitis, puellae,
 14 auraque aestivos relevat calores,
 15 concinuntque una nemora et quieti
 16 marmora ponti,
 17 ipse selectos per aprica rura
 18 colligam flores, Cypriamque myrtum,
 19 colligam luctus hyacinthi, et albo
 20 lilia thyrsos,
 21 lilia intactumque amaranthon, his et
 22 misceam calthae decus, inque sertum

23 vinciam implexas violas et albi
 24   texta ligustri,
 25 quae Syram stillent madefacta nardum,
 26 quaeque et afflatus referant Sabaeos,
 27 Indicum et costum, Armeniique felix
 28   gramen amomi.
 29 His suum cingat speciosa crinem
 30 Fannia, et quos pectore, quos et ore
 31 spirat, hos ipsa et capite et capillis
 32   afflet odores.
 33 Hoc, deae, hoc, hoc, o Charites, ministrae
 34 Cypridis blandae, hoc agite et, remissae
 35 fila pulsantes citharae, canorum
 36   fundite carmen.
 37 Ecce florentis graditur per herbas,
 38 ecce Paestanos pede pressat hortos
 39 Virgo, quam ver insequitur, cui ipsa
 40   it comes aura,
 41 auraque et veris decor. En amores
 42 lusitant circum, en pharetrae, facesque
 43 ventilant, spargitque suos honores
 44   laeta juvenus.
 45 Qua movet nymphe, hac humus ipsa ridet,
 46 ridet hac aer, fluit ipse laeto
 47 amne Sebethus, canit uxor imo
 48   caerula ab antro ;
 49 hujus e vultu placidisque ocellis
 50 instruit sese Venus et Cupido,
 51 altera accendens faculas, et alter
 52   spicula torquens.
 53 Ah quid, ah, dulces Paphiae, canendo
 54 illius mentem erigitis ? Superbit
 55 et lyra et cantu, tumet heu protervus
 56   carmine fastus.

UXOREM IN SOMNIS ALLOQUITUR

L_9   v.1   Umbra sis felix mihi : suntne veri,
           2   uxor, amplexus ? Vigilantis anne
           3   cura te in somnis agit, atque vana
           4   ludis imago ?
           5   Umbra sed quamvis mihi cara, salve,
           6   et mihi felix ades ; osculantem
           7   osculans tete accipioque, amansque am-
           8   plector amantem.
           9   Credidit et virgo speculo ; ast imago
 10   ludit indulgens speculi ; perinde
 11   somnia et mentes capiunt, amantque
 12   somnia mentes.
 13   I, puer, nocti cane sacra, nocti
 14   thura succendens. Per opaca noctis
 15   umbra versatur, volat usa noctis
 16   umbra favore ;
 17   nox parit somnos, hominum quietem ;
 18   hi vocant imis animas Avernus,

19 morte contempta, et simulacra vivis
 20 mortua jungunt.
 21 Vos, pii manes, memores senectae
 22 ultimae jam, sacrificata ex acerra
 23 munera haec, stacten capite, et Sabaeae
 24 mercis honores ;
 25 dumque nos rursum Elysio in recessu
 26 jungat obstringens amor, haud gravare
 27 et senis somnos, Ariadna, amatum et
 28 visere lectum.

LAUDES ALFONSI ARAGONEI DUCIS CALABRIAE, FERDINANDI REGIS FILII,
 DE CLARISSIMA EIUS VICTORIA

L_10 v.1 Et diis cultus placet, et deorum
 2 addecet cultus simulacra, summos
 3 addecet montes nemora, et strepentem
 4 populus amnem ;
 5 litus et gemmae, mare classis ornat,
 6 aera et lux, aurea tecta divum
 7 sidera illustrant, varia et coruscis
 8 signa figuris ;
 9 at virum ingentis animos et ornat
 10 excitans laus, et colit. O puellae
 11 mentis altrices, meritos honores
 12 reddite laudi.
 13 Herculem laus ad Nemees leonem,
 14 Herculem ad Lernae anguineos tumultus
 15 impulit, postque emeritos labores
 16 rettulit astris ;
 17 liberum laus Niliaca ad trophaea
 18 traxit, hinc ad Gangaridum triumphos,
 19 lyncibus tandem ad superos relato
 20 templa dicavit ;
 21 haec Alexandrum penetrare ad Indos,
 22 ad mare ignotum Libycasque arenas
 23 compulit sic, ut nihil ante majus
 24 viderit aetas ;
 25 Caesarem dehinc innumeris trophaeis
 26 et mari et terra Oceanoque partis
 27 extulit laus, hoc superante victus
 28 concidit orbis ;
 29 patrii cultus studium et salutis
 30 publicae laus Scipiaden ad Afrum
 31 litus impegit juvenem, unde Roma
 32 libera risit.
 33 Par amor, par et studium fidesque
 34 traxit Alfonsum, procul ut repulso
 35 Ausonis tellus Siculumque litus
 36 riserit hoste.
 37 Hunc pater rex, hunc Italus senatus
 38 laudet, hunc matres pueris receptis,
 39 virgines hunc ingenuae, ac per aras
 40 sacra frequentent.

AD AMOREM

L_11 v.1 Dic, age, ecquisnam modus, o deorum
 2 victor et princeps Amor, ecquis ordo,
 3 dic, rogo, ecquae lex oculis, amantum
 4 dic, age, rector ?
 5 "Nec modus quisquam, neque lex, nec ordo
 6 ullus est, vates, oculis. Amandi
 7 rector et dux est animus, suoque
 8 mens cita ductu.
 9 Hanc movent curae cupidique sensus,
 10 acris et versans agitatur cupido,
 11 blandiens secum trahit et voluptas
 12 insita cordi.
 13 Hi duces, hi sunt oculis ministri,
 14 mutua inter se aut varians amantum
 15 cura, quam sensus sequitur videndi
 16 motus et exter.
 17 Tu tuae morem placidus puellae
 18 et gere, et molle imperium ferendo
 19 illius vincas animos trahasque
 20 in tua vota ;
 21 hinc tibi et blandos oculos, et illos
 22 hinc tibi vultus faciles parabis,
 23 jure quis felix tibi et invidenda
 24 sorte habearis.
 25 Hic modus, lex haec oculis et ordo.
 26 Finge te ad nutus dominae, nec illi
 27 asper obsiste ; hoc age, blandiendo
 28 pectora mulce."
 29 Haec Amor. Sed nec precibus movetur
 30 tigris, aut cantu leo, non amando,
 31 quae caret sensu refugitque amari,
 32 Caspia cautes.
 33 Excoquit saxum violentus ignis,
 34 robur et ferrum penetrat, sed hujus
 35 feminae immitis animos rigenti
 36 pectore cinctos
 37 non Amor certis penetrat sagittis,
 38 urit aut lentis Cytherea flammis,
 39 non lyra mulcens Erato, aut amico
 40 carmine mollit,
 41 hujus, heu, quae virgineo sub ore
 42 condit innatos adamantas, et quae
 43 aequoris Tusci scopulos, nivemque
 44 et juga Tauri.

AD AMICAM, DE EIUS PULCHRITUDINE ET AMANTIS INFELICITATE

L_12 v.1 Tene, dum ludis, Charites sequuntur ?
 2 Tene, dum rides, Amor ? Ah me amantem
 3 et fugit risus, fugiuntque lusus

4 et charis omnis.
 5 Dum canis, tecum Aonides puellae
 6 concinunt, et dum loqueris Lepores
 7 fantur. Heu, me non lepor, heu dolentem
 8 non levat Aon.
 9 Dum minax in nos oculos retorques,
 10 et deos irata male imprecaris,
 11 ingruit statim dolor et deorum
 12 Ira minantum.
 13 Nonne et, infelix miserumque amantis
 14 munus, est illi dolor, est et usque
 15 curaque et maeror comes, est laborum
 16 certa propago ?

POLYPHEMUS AD GALATEAM

L_13 v.1 Cur fugis, virgo, Polyphemon, Aetna
 2 quem cupit pascens tacitas favillas ?
 3 En ego ad litus propero, ipsa in altos
 4 is vaga saltus.
 5 Qualis in pratis melilotos udis
 6 carices inter nitet, inter ipsa
 7 Crathidis nymphas facieque et omni
 8 corpore praestas ;
 9 alta ut in silvis humiles myricas
 10 fagus excellit, pecudum magistros
 11 ipse sic cunctos et honore barbae et
 12 crine relinquo.
 13 Est tibi insignis coma, qua nitescis ;
 14 sunt mihi et setae, quibus ipse et hircos
 15 atque oves solus supero, genisque
 16 et nemus horret :
 17 cur fugis, virgo, Polyphemon, Aetna
 18 innuit cui, et vocat usque ab alto
 19 monte succensis facibus, suosque
 20 indicat ignes ?
 21 En pedum, cujus capulo suilli
 22 albicant dentes, riget acer ictu
 23 corneus mucro, medio revinctus
 24 serpit acanthus ;
 25 aspice hunc sparsis maculis galerum :
 26 en decus rarum capitis, superbit
 27 hinnuli pelle, en tremit asper hirto
 28 conus echinno ;
 29 en tegit plantas capreae revulsus
 30 pero de tergo, ligat hunc acerno
 31 fibula amplexu, Gelae benignum
 32 munus amantis.
 33 Cur fugis, virgo, Polyphemon, ipsa
 34 Aetna quem rursus vocat, atque ab alta
 35 innuit rupe et facibus superbum in-
 36 vitat amantem ?
 37 Non mihi desunt, Galatea, lanae,
 38 non oves, bis quae pariant in anno,
 39 bis die ad mulctram veniant vocatae

40   nomine vaccae,
 41 vellera atque assunt nivea, et petulci
 42 vir gregis bifrons caper, et tricornis
 43 ille et insultans aries, Sicani
 44   litoris horror,
 45 ille et insultans vitulis mihique
 46 taurus instans cornibus : ah Pelori,
 47 ah Gelae pastor, cave, et insolentem
 48   pelle juvencum.
 49 Cur fugis, virgo, Polyphemon, illum,
 50 cujus ad formam stupeant vel undae,
 51 cujus et robur nemora et lacertos
 52   saxa tremiscant ?
 53 Lacte de nostro fluitent et amnes,
 54 surgat hoc ipso tumultus coacto,
 55 mille equae ad ripas stabulentur alti et
 56   flumina Anapi ;
 57 mille te caprae totidemque et haedi,
 58 mille te vaccae totidemque tauri,
 59 mille te e nostris stabulis sequentur
 60   ubera equarum,
 61 si semel mecum, Galatea, mecum
 62 litus invisens Sicularumque terras,
 63 duxeris mecum choreas amatae ad
 64   carmen avenae.
 65 Cur fugis, virgo, Polyphemon ? Ecquem
 66 Italis tellus Polyphemon, ecquem
 67 Brutii montes Oriarchon, amnis
 68   ecquem habet ullus ?
 69 Unicum est soli Polyphemo, at ingens
 70 lumen : hoc uno fugo et ipse nubes,
 71 montium hoc uno fugo tetra et amplae
 72   monstra lacunae.
 73 Ipse, dum vastum mare curro, adaequant
 74 genua nec fluctus ; tiliiae nec aequant,
 75 erro dum silvis ; mihi cedit unda,
 76   cedit et aer.
 77 Quin et, hac dextra quotiens Pachynni
 78 verticem aut summi quatio Pelori,
 79 Ausonium litus tremit et Libyssae
 80   tractus arenae.
 81 Quem fugis, demens Galatea, cujus
 82 aequet et divos genus, et propago
 83 imperet silvis, pecori, ac magistris,
 84   et maris undis ?
 85 Sunt mihi ursorum simul et leonum
 86 fistulae assueti catuli manuque,
 87 quos ego in lusum illecebrasque natis
 88   et tibi servo,
 89 sunt et assueti manibus jocisque
 90 piscium foetus teneri : hos puellis
 91 et tibi servo. O age, dura nostrae
 92   causa querelae,
 93 et fove ingentem Polyphemon, antra
 94 ipsa quem vix jam capiunt, vel ipsi
 95 montium saltus ; age, dura nostrae
 96   causa querelae,
 97 et tege amplexu Polyphemon, ipsae

98 quem tegunt vix aut tiliæ, aut comantes
 99 aesculi, aut pinus ; age, dura nostrae
 100 causa querelæ,
 101 osculo et dona Polyphemon. Heu heu,
 102 osculum et voces fugit ; ah superba,
 103 ah parum felix fugit, et sub imo
 104 conditur amne.

AD FIDEM

L_14 v.1 Quo fugis, rerum dea, quo, deorum
 2 o Fides nutrix ? Maria alta tete
 3 hospitem pellunt, fugat ipsa iniquo
 4 foedere tellus,
 5 te fugant arces, fora, templa, castra,
 6 te fugant reges, fugat et sacerdos
 7 summus. Heu, ne te undique jam fugatam
 8 arceat aer,
 9 quo minus caelum repetas, et ipsae
 10 denegent auræ in patriam regressum.
 11 I, fuge ad manes, fuge ad ima et atri
 12 Tartara mundi ;
 13 comiter namque accipiere. Manes
 14 et colunt justum, et venerantur æqua :
 15 hi tibi assurgent meritæ, piaque
 16 sede locabunt,
 17 si modo et tu pontificem catenis
 18 traxeris vinctum. Hoc, age, diva, et unco
 19 protrahens tracta, solique ad aram
 20 siste tremendam,
 21 foedat incaestu sacra qui nefando,
 22 qui, fide fracta, Italiam Rutenis
 23 prodidit, quique Ausoniam repenso
 24 vendidit auro,
 25 quo suos natos (scelus ah supremum)
 26 ornet insigni diademate, alto et
 27 ponat infames solio pianda
 28 caede cruentos.
 29 Hunc trahe, hunc unco, dea, merge, et illos
 30 amne mactatos Tiberino ; et una
 31 hinc patrem, hinc natos Erebi profundos
 32 trude ad hiatus.

AD VENEREM COMAE ATQUE OSCULI DEDICATIO

L_15 v.1 Te Jovis prolem, Venus alma, nostris
 2 ut sacris assis, humiles precamur,
 3 supplices tete, dea, nunc adimus
 4 et tua templa.
 5 Tu preces nostras et amica thura
 6 accipe, amborum genitrix amorum,
 7 et tibi votum, tibi dedicatum

8   accipe crinem.
 9   Vovit hunc olim, patria recepta,
 10 pro duce et victore, fugato Ameto,
 11 pro focus arisque Ariadna : voces
 12   supplicis audi.
 13 Ipse ego illius tibi, diva, ab ore
 14 osculum supplex voveo, dicoque :
 15 osculum ex voto cape, Cypri, gratosque
 16   oris honores.
 17 Tu meum, victrix hominum deumque,
 18 tu parens rerumque animantiumque,
 19 cujus est quicquid tenerum decensque
 20   pectora mulcet,
 21 tu meum, felix Cytherea, plectrum
 22 adjuva et dulcis numeros ministra,
 23 dum tuum numen cano, dum tibi arae
 24   molliter halant.

POLYPHEMUS A GALATEA SPRETUS CONQUERITUR IN LITORE

L_16   v.1   Litus o, nostris faveas querelis,
       2   sparsaque ad siccas ades, alga, cautes,
       3   vos meos questus procul, icta longe
       4   saxa, fovete.
       5   Ille ne, heu, quondam Polyphemus, ille
       6   maeret ad fluctus ? Pudet heu canorae
       7   fistulae, quae olim et tiliis et alnos
       8   blanda movebat,
       9   cujus ad cantum pecudes coibant,
      10   et ferae e lustris, et aves ab alto
      11   aethere, et mutae procul a Palici
      12   litore ranae.
      13   Ad meam dulcis Geleae cicutam,
      14   ad meam mollis Lilybaea avenam,
      15   et meos flava ad calamos ruebat
      16   Aciaea,
      17   saepe et ad nostros Arethusa cantus
      18   flexit et molles iniit choreas,
      19   saepe et ad nostros numeros per attam
      20   lusit Anape.
      21   Agmen o felix ovium, beati
      22   et greges, felix aries et hircus ;
      23   hunc amat mulcens Arethusa, at illum
      24   ardet Anape,
      25   illa Cirronem viola coronat,
      26   haec Cerastinum religat cypero,
      27   ludit in pratis utraque et sequenti
      28   plaudit amanti.
      29   O ubi ille, ille est Polyphemus, albi
      30   velleris dives niveique lactis,
      31   mille quem vaccae, totidem juveni,
      32   mille capellae
      33   cum suis haedis, pecudesque mille,
      34   mille post agni comitantur ? Albet
      35   terra candore, et nemora ipsa balant,

36   balat et aer.
 37   Mille equae armentum Polyphemi, et Aetna,
 38   Aetna miratur Polyphemon. Una
 39   ridet informis Galatea, nigro
 40   pectore, nigris
 41   displicens mammis Galatea. Abite,
 42   mille oves, mille et pecudes, capellae
 43   mille cum fetu, procul ite, equarum
 44   tanta propago :
 45   hoc pedum dextrae decus, hoc puella
 46   Brutiae gentis Galatea ridet,
 47   ridet hoc saxo sata, ridet heu heu
 48   hoc Galatea,
 49   quod tremit litus Siculum, quod Afra
 50   horret et Syrtis. Procul ipse rupem
 51   colle de summo objiciam, et fluenti
 52   ostia claudam,
 53   ne in mare accessus pateant superbae,
 54   quae meam temnit male grata barbam,
 55   jure cui Marsi invideant et ipsi
 56   Cinyphes hirci ;
 57   quae meos spernit male amica cirros,
 58   quis vel intonsae invideant capellae ;
 59   quae meo avertit faciem galero,
 60   dedecus undae.
 61   Hunc mihi dono dedit illa quondam
 62   carminum cultrix Helime atque avenae,
 63   despuit quem (pro pudor) e lutoso
 64   edita fonte.
 65   Lumen hoc unum mihi, quod decora
 66   fronte diffulget, nec honore soli
 67   cedit, hoc, o Crathidis orta caeno
 68   filia, damnas ?
 69   I, nigris mammis, nigricante dente,
 70   crine subcrispo Galatea, et amne
 71   merge te immundo. Polyphemon Aetna,
 72   Aetna tenebit,
 73   Aetna nympharum decus, Aetna florum
 74   mater. O longum mihi culta, salve,
 75   et tuos ignes specula e suprema
 76   porrige amanti.
 77   Ite, oves, ite, o placidae capellae.
 78   Lucet. En montis dea porgit ignes.
 79   Linqute et noctem Galateae, et atram
 80   linqute nubem ;
 81   ite io, fidae comites capellae,
 82   eia io, incanae pecudes, abite ;
 83   vos manet, meque innuit en ab altis
 84   rupibus Aetna.